

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 14 mars 1945 kl. 7 fm.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 32 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

I en den 9 februari 1945 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 83, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 32 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Häriigenom förordnas, att 32 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

32 §.

3 mom. Såsom intäkt — — — avsedda utgifter.

Förmånen av fri sjukvård eller fri tandvård upptages icke såsom intäkt, oavsett om förmånen åtnjutits på grund av statlig eller på grund av kommunal eller enskild tjänst. Har sådan förmån åtnjutits på grund av enskild tjänst och utgått efter väsentligt förmånligare grunder än som gälla för befattningshavare i statens tjänst, skall dock förmånen upptagas såsom intäkt till den del den utgått efter förmånligare grunder än de för nämnda befattningshavare gällande.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Lagen skall äga tillämpning jämväl med avseende å det beskattningsår, för vilket taxering av beskattningsnämnd i första instans verkställes under år 1945.

¹ Senaste lydelse, se 1940:876.

Beträffande vad departementschefen vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t anfört får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Till utskottets behandling ha överlämnats de i anledning av propositionen väckta likalydande motionerna nr 303 i första kammaren av herr *Gustavson* m. fl. och nr 473 i andra kammaren av herr *Pettersson* i Norregård m. fl., vari hemställts, att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 83 måtte begära att Kungl. Maj:t i år vid en eventuell höstriksdag eller senast vid 1946 års riksdag framlägger förslag i enlighet med i motionerna anförda synpunkter.

Vad angår motiveringen för de i motionerna framställda yrkandena får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen nr 473 i andra kammaren.

Till intäkt av tjänst hänföras enligt 32 § 1 mom. kommunalskattelagen bl. a. avlöning, arvode, traktamente, sportler och annan förmån i penningar, bostad eller annat, som utgått för tjänsten. Något undantagsstadgande i fråga om löntagares förmån av kostnadsfri sjukvård är icke meddelat.

I skrivelse den 28 juni 1943, nr 417, anhöll riksdagen under punkt 7, att Kungl. Maj:t ville till prövning upptaga frågan om skattskyldighet för av löntagare i allmänhet på grund av anställningsförhållandet åtnjutna sjukvårdsförmåner.

I anledning härav har inom finansdepartementets rättsavdelning upprättats en den 1 november 1944 dagtecknad *promemoria angående skattefrihet för sjukvårdsförmåner, m. m.* I denna promemoria anfördes, att det av olika skäl syntes önskvärt att sådan lagändring vidtoges, att förmånen av kostnadsfri sjukvård *icke* gjordes till föremål för beskattning. Enligt vad i promemorian vidare uttalades kunde emellertid såsom ett vägande skäl mot en dylik lagändring åberopas, att skattskyldiga, vilka icke åtnjöte förmånen av kostnadsfri sjukvård, icke medgaves avdrag vid taxeringen för sina sjukvårdskostnader, varför den ifrågasatta lagändringen skulle innebära en orättvisa mot nämnda skattskyldiga. En lagändring av angiven innebörd syntes därför knappast böra genomföras annat än i samband med sådana ändringar av skatteförfattningarna, varigenom skattskyldiga i allmänhet medgaves avdrag för sjukvårdskostnader. Vidare anfördes, att kostnader för tandläkarvård i förevarande hänseende borde jämsställas med kostnader för läkarvård. I enlighet härmed utmynnade promemorian i förslag om sådana ändringar av kommunalskattelagen, att *dels* förmånen av fri sjukvård eller fri tandvård icke skulle upptagas såsom intäkt, oavsett om förmånen åtnjutits på grund av statlig eller på grund av kommunal eller enskild tjänst, *dels* ock skattskyldiga i allmänhet skulle berättigas åtnjuta avdrag i närmare angiven omfattning för kostnader för sjukhusvård, för läkar- och tandläkarvård samt för av läkare föreskrivna läkemedel.

Över promemorian ha, efter remiss, yttranden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

De i promemorian berörda frågorna ha därefter varit föremål för ytterligare behandling inom finansdepartementet. Övervägande skäl ha därvid befunnits tala för att med den slutliga prövningen av förslaget om införandet av avdragsrätt för av skattskyldig erlagda sjukvårdskostnader borde anstå i avvaktan på resultaten av socialvårdskommitténs under år 1944 framlagda förslag om allmän sjukförsäkring. Den andra i promemorian behandlade frågan eller spørsmålet om behandlingen i skattehänseende av löntagares förmån av kostnadsfri sjukvård har emellertid ansetts kunna utan hinder därav upptagas till bedömande.

Till stöd för det i den föreliggande propositionen framlagda förslaget har departementschefen anfört bland annat följande:

»Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har enligt hittills rådande praxis löntagares förmån av kostnadsfri sjukvård endast i undantagsfall tagits till beskattning. Sedan riksdagens revisorer fäst uppmärksamheten på denna praxis och i samband därmed föreslagit, att vederbörande arbetsgivare skulle anmanas att i löneuppgifterna till taxeringsmyndigheterna medtaga jämväl utgivna sjukvårdersättningar, har 1943 års riksdag hos Kungl. Maj:t hemställt om prövning av frågan om skattskyldighet för av löntagare i allmänhet på grund av anställningsförhållandet åtnjutna sjukvårdsförmåner. Sedermera har genom det i departementspromemorian omnämnda utslaget av regeringsrätten blivit avgjort, att ifrågavarande förmån enligt gällande lag är att anse såsom skattepliktig inkomst.

Det i promemorian i förevarande hänseende framlagda förslaget har utformats efter helt annan linje än den av riksdagens revisorer anvisade. I promemorian har nämligen föreslagits, att löntagares förmån av kostnadsfri sjukvård skall förklaras vara fri från beskattning. Till motivering av detta förslag har i huvudsak anförts att i de fall, då löntagares sjukdom varit av någon längre varaktighet, en beskattning av ifrågavarande förmån skulle märkbart strida mot den grundläggande principen om beskattning efter skatteförmågan samt att, i övriga fall, en sådan beskattning skulle förorsaka mycket merarbete och medföra åtskillig irritation utan att likväl resultera i någon mera betydande ökning av skatteintäkterna.

Vid remissbehandlingen av promemorian har förslaget om skattefrihet för löntagares förmån av fri sjukvård i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av så gott som samtliga hörda myndigheter och organisationer. Emellertid har i vissa remissyttranden särskilt framhållits att, om löntagares förmån av fri sjukvård undantogs från beskattning, detta borde medföra att skattskyldiga, som ej åtnjöte dylik förmån, i stället berättigades erhålla avdrag för erlagda sjukvårdskostnader.

För egen del ansluter jag mig till den i promemorian uttalade meningen angående önskvärldheten av sådan lagändring, att löntagares förmån av fri sjukvård förklaras icke utgöra skattepliktig inkomst. Såsom i promemorian framhållits och i flera remissyttranden understrukits borde konsekvensen av en dylik lagändring rätteligen vara att skattskyldiga, som icke åtnjöte ifrågavarande förmån, berättigades att göra avdrag för erlagda sjukvårdskostnader.

Det synes emellertid i nuvarande läge finnas anledning att uppskjuta ett ståndpunktstagande i denna fråga. Å ena sidan är reformen förenad med vissa svårigheter och å andra sidan är det icke uteslutet, att ett genomförande av allmän sjukförsäkring kan avsevärt ändra förutsättningarna för ett bedömande av frågan om avdrag för sjukvårdskostnader.

Jag förordar sålunda att för närvarande annan ändring icke vidtages än att löntagares förmån av kostnadsfri sjukvård förklaras icke utgöra skattepliktig inkomst. Den inkonsekvens, som detta förslag enligt vad nyss sagts innebär, torde icke böra tillmätas avgörande betydelse. Genom den föreslagna ändringen skapas nämligen icke i praktiken ett nytt läge utan lagändringen endast konfirmerar den praxis, som länge varit rådande och som brutits först genom regeringsrättens förut omnämnda utslag. Det bör vidare beaktas att skattskyldiga, som icke åtnjuta förmånen av kostnadsfri sjukvård, kunna genom sjukförsäkring — mot premier som i viss utsträckning äro avdragsgilla vid taxeringen — bereda sig en motsvarande förmån. Jag förutsätter emellertid att, därest en allmän sjukförsäkring genomföres, frågan om storleken av de avdragsgilla premiebeloppen upptages till omprövning. I samband därmed torde jämväl reglerna om avdrag för s. k. ömmande omständigheter (långvarig sjukdom m. m.) böra bliva föremål för översyn.

På sätt i promemorian föreslagits torde med förmånen av fri sjukvård böra jämföras förmånen av fri tandvård. Då begreppet sjukvård enligt modern uppfattning läser innefatta jämväl tandvård, synes anledning icke föreligga att i förevarande sammanhang behandla nämnda förmåner efter olikartade regler.»

I de likalydande motionerna I: 303 och II: 473 har anförts bland annat, att motionärerna icke kunde godkänna den ståndpunkten, att skattefrihet skulle medgivas för förmån av kostnadsfri sjukvård, under det att avdrag för erlagda sjukvårdskostnader icke finge göras. Det vore icke förenligt med rättvisa olika medborgargrupper emellan, att det första av dessa spörsmål avgjordes av årets riksdag, medan det andra uppskötes till en oviss framtid. Enligt motionärernas mening borde båda dessa frågor lösas samtidigt, då de otvivelaktigt inginge i samma problemkomplex. Riksdagen borde därför avslå förevarande proposition och i stället begära att i år vid en eventuell höst-riksdag eller senast vid nästa års riksdag proposition framlägges med förslag om skattefrihet för förmån av kostnadsfri sjukvård och rätt till avdrag för erlagda sjukvårdskostnader.

Utskottet.

I den föreliggande propositionen har föreslagits införande av bestämmelser om skattefrihet för förmåner av fri sjukvård och fri tandvård, vilka åtnjutas på grund av anställning i statlig, kommunal eller enskild tjänst. I de i anledning av propositionen väckta likalydande motionerna I: 303 och II: 473 har däremot yrkats, att riksdagen måtte, med avslag å propositionen, hemställa att Kungl. Maj:t ville vid en eventuell höst-riksdag eller senast vid 1946 års riksdag framlägga förslag, avseende såväl skattefrihet för förmån av kostnadsfri sjukvård som rätt till avdrag för erlagda sjukvårdskostnader.

Utskottet får i anledning härav erinra om att tidigare års bevillningsutskott vid flera tillfällen uttalat sig mot bifall till motionsvis framställda yrkanden om införande av skattefrihet för intäkter av olika slag. För egen del har även utskottet den uppfattningen, att intäkter, som principiellt sett äro av skattepliktig natur, böra vara underkastade beskattning samt att ett frångående av denna regel icke utan mycket vägande skäl bör äga rum. Mot införande av skattefrihet för de nu ifrågavarande förmånerna talar även det förhållandet, att — såsom påpekats av såväl departementschefen som motionärerna — det måste anses inkonsekvent att införa bestämmelser om sådan skattefrihet, medan däremot skattskyldiga, som ej åtnjuta dessa förmåner, icke skulle äga åtnjuta avdrag för erlagda sjukvårds- och tandvårdskostnader.

Syftet med de förevarande motionerna är att söka undanröja den inkonsekvens, som det i propositionen framlagda förslaget sålunda kan anses innebära. Ehuru utskottet, såsom framgår av vad nu nämnts, ingalunda är främmande för den tanke, som kommit till uttryck i motionerna, måste utskottet dock uttala betänkligheter mot motionärernas förslag.

Enligt civila avlöningsreglementet och civila icke-ordinariereglementet, vilka reglementen äro tillämpliga å ett stort antal tjänstemän i statens tjänst, är tjänsteman berättigad att kostnadsfritt anlita vederbörande verksläkare för erhållande av läkarvård. Kostnader för sjukhusvård ersättas av statsmedel i regel med hälften av kostnadernas belopp, vilket i allmänhet skall beräknas enligt den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal. Under vissa förutsättningar må emellertid vård meddelas i halvenskilt rum eller, om sådant ej finnes tillgängligt, i enskilt rum, varvid ersättningen av statsmedel utgår med i regel den del av kostnaden, som överskjuter halva beloppet av legosängsavgiften för plats å allmän sal. Kostnader för tandvård ersättas av statsmedel i regel endast om sådan vård avser botande av sjukdom i tändernas omgivning eller prövas vara av väsentlig betydelse för botande av annan sjukdom, vilken står i orsakssamband med tändernas tillstånd. Ersättning av statsmedel utgår i dylika fall med tre fjärdedelar av kostnadernas belopp.

Med hänsyn till den begränsning, som sålunda förefinnes i fråga om rätten till fri sjukvård och fri tandvård för statsanställda, torde det få anses uppenbart, att en avdragsrätt för erlagda kostnader i sådant hänseende icke kan utan vidare medgivas. För åstadkommande av likställighet med dem, som åtnjuta förmån av fri sjukvård eller fri tandvård, får avdragsrätten icke sträcka sig längre än dessa förmåner. Införandet av en avdragsrätt av detta slag skulle därför otvivelaktigt medföra svårigheter vid gränsdragningen mellan avdragsgilla och icke avdragsgilla utgifter. Detaljerade uppgifter måste av den skattskyldige i varje särskilt fall lämnas angående beskaftenheten av den vård, varom fråga är, och för taxeringsmyndigheterna skulle bedömandet av de verkställda avdragens befogenhet föranleda ett besvärligt och tidsödande merarbete. Även bortsett från dessa praktiska svårigheter har utskottet — med hänsyn till de ojämnna verkningarna i olika inkomstskikt av avdrag

vid taxeringen — icke kunnat undgå att känna tveksamhet beträffande lämpligheten i och för sig av den nu ifrågasatta avdragsrätten. Utskottet kan för denskull icke förorda bifall till de i motionerna framställda yrkandena.

Vid sitt övervägande av det i den föreliggande propositionen framlagda förslaget har utskottet emellertid av skäl, som ovan anförts, hyst betänkligheter i fråga om lämpligheten överhuvud taget av att införa bestämmelser om skattefrihet för ovannämnda förmåner. För införande av sådana bestämmelser kan dock anses tala, att, såsom framgår av propositionen, dessa förmåner enligt en mångårig praxis, som brutits först genom ett av regeringsrätten under år 1944 meddelat utslag, tidigare icke torde ha tagits till beskattning. Vidare må framhållas, att, därest förmånerna skulle bliva beskattade, detta finge antagas komma att medföra ett betydande arbete för de myndigheter och enskilda, som hade att avlämna uppgifter till taxeringsmyndigheterna om värdet å åtnjutna sjukvårds- och tandvårdsförmåner, utan att därigenom någon större ökning av skatteintäkterna skulle uppkomma. I vissa fall skulle det, åtminstone med nuvarande anordningar på detta område — såsom exempelvis där den anlitate läkarens ersättning utgår i form av ackord och icke med särskilt belopp för varje prestation — uppenbarligen bereda stora svårigheter eller kanske rent av visa sig helt ogörligt att fastställa ett riktigt belopp för de åtnjutna förmånernas värde. Säkerligen kommer detta att leda till ojämnheter vid taxeringen olika skattskyldiga emellan.

På grund av nu anförda omständigheter har utskottet trots nämnda betänkligheter icke ansett sig böra avstyrka bifall till propositionen. Utskottet förutsätter emellertid, att, därest en allmän sjukförsäkring genomföres, frågan om huruvida skattefrihet bör bibehållas för förmån av fri sjukvård och fri tandvård upptages till prövning samt att därvid tillses att den inkonsekvens, som den föreslagna lagstiftningen innebär, undanröjes.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 83 och med avslag å de likalydande motionerna I: 303 av herr Gustavson m. fl. och II: 473 av herr Pettersson i Norregård m. fl., antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändrad lydelse av 32 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Stockholm den 13 mars 1945.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärq, Wahlmark, friherre De Geer, Ekman, Frans Ericson*, Velande*, Robert Berg, Franzon, Sundelin och Wehtje**; samt

från andra kammaren: herrar *Lövgren, Hagberg i Malmö, Björklund, Hammarlund, Olsson i Gävle, Sandberg, Orgård, Janson i Frändesta, Falk och Jonsson i Skedsbygd**.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herr *Ekman*, som ansett att utskottet bort föreslå riksdagen avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 83.
